

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.
Pentru economi: numai 5 cor. pe an!
 Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.
 inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.
 Manuscrise nu să dau napoi.

Graiul străbunilor!

De ne spun părinții din a lor morminte?

Cînd vedea-vom încă un erou român!...

Secolii să scurcă... ferele rămîn!...

Nici o zi n'aduce neamului mărire:

Viața noastră trece fără strălucire!

La gîndiri de fală, sufletul căzut

Tremură ca sclavul ce s'a abătut.

Jugul pentru dînsul s'a făcut un bine,

Viața în robie... nu mai e rușine!

Și cu toate astea o, pămînt iubit,

La mai mîndre zile tu ai fost ursit!...

„Sabia străină pleacă frunți plecate!

Cînd inima-i slabă, brațele-s legate!

Mulți roșesc în viața mîndru-a mai gîndi

In străbuna țară fericiți a fi!

Căci robia lungă sufletu 'njoșește

Tot p'atît cît corpul dureros zdrobește!

Vulturul cel mîndru, căruia s'a zmulș

Aripile, zace de dureri pătruns,

Dar cînd crește-aripa-'i, își apucă sborul,

Sparge cu mîndrie vînturile, norull!...

D. Bolintineanu.

*

Așa să-și apuce zborul și gîndirea neamului român din această patrie, primind cu curagiu ori-ce luptă pentru neam și limbă, iar nu să se plece desnădăjduită spre țărîna, și tină!, — cum ne îndeamnă prorocii mincinoși Burdea, Gergely-bá, și mai nou Babeș cu »moderarea» lui!, — pe care urmîndu-o să va putea zice și despre noi:

„Sabia străină pleacă frunți plecate!

Cînd inima-i slabă, brațele-s legate!

Da, inimile slabe își întind brațele spre legare! Inimile tari, însă, își cer legămînt pentru înălțare, lor și brațelor!

Scoli comunale, ori de stat?

— Ce fel de școală să primească oamenii acolo unde școala confesională românească nu să va mai putea susține? —

Ne vedem siliți a reveni asupra acestei întrebări, deși am murit-o odată după cea mai bună șoaptă a sufletului nostru, pezi „Libert.” No 24 din astan) — căci prin multe comune e sărbere mare, luptă în jurul acestui lucru, și sînt încă mulți oameni cari nu-s deplin în curaj asupra lui.

Iacă îndrumarea noastră limpede și frățească, spusă pe scurt:

Unde, frați Români, nu mai puteți ținea vechea voastră școală confesională românească, acolo nu primiți să vi-să deschidă **școală comună, ci lăsați să vie statul să facă el școală de stat!** Că pentru voi așa e mai ușor! Iacă de ce:

Școala comună trebuie să o plătiți voi singuri, cu toate greutățile ei! Unde sunt peste 70—80 copii de școală, să cer de lege 2 învățători.

Plățile lor doi învățători fac, după noua lege, din 1910 încolo, dela 2600 până la 4000 cor. pe an, — afară de celelalte cheltuieli cu școala, cum sunt: îngrijirea de edificiu, înzestrarea cu bănci, cu unelte, cu lemne de foc, cu toate! Și aceasta sumă împărțită pe satul de 140—150 case (care are deja copii pentru doi învățători), vine aievea greu pe oameni.

Dacă însă în loc de școală comună, oamenii, siliți a lăsa să înceteze școala lor confesională, lasă să vie statul să facă școală de stat, — socoteala iese altfel:

Statul nu are drept a pune toată greutatea cu susținerea școlii pe satul în care își ține școala, ci poate pune numai un arunc de 5% (cinci cruceri pe un florin de dare) după darea ce o plătesc oamenii. Celce plătește dare 5 fl. pe an, va da pentru școala statului 25 cr., cel-ce plătește 20 fl. va da 1 fl. Și mai mult n'are drept să-i ceară nimeni nici un ajutor pentru acea școală!

Punînd cazul, că comuna cea cu 140—150 case, pentru a cărei copii statul trebuie să facă școală cu doi învățători, — plătește de tot dare directă (împărătească) 5000 cor. pe an, și mai multă nu i-să vine, — ea va da pentru școala de stat (5 cor. după fiecare 100 coroane): *numai 250 cor.*, — iar restul până la 2600 ori până la 4000 (cînd învățătorii-s bătrîni și cu plăți mărite după lungimea slujbei), — trebuie să-i dea statul din punga lui, și nu de pe spinarea oamenilor din sat, a căror școală confesională a izgonit-o prin legile sale, vîrîndu-și pe a sa!

Așadar un sat cu 150 familii, de va deschide școala cu doi învățători ca școală comună, oamenii lui vor plăti din șerparele lor 2600 până în 4000 cor., ba mai mult, cu cît

trebuie să poarte grije și de zidirea școlii, — iar de nu primesc școală comună, ci lasă să facă dară statul, vor plăti numai 250 cor. pe tot anul!

Asta-i socoteala limpede. Oamenii aleagă-și dar, pe care le place!

*

Ce deosebire e între o școală și cealaltă? După dreptate și după lege ar trebui să fie mare deosebire. Școala comună, fiind susținută pe cheltuiala comunei, stă sub paza și porunca conducătorilor din comună: Reprezentanța hotărăște în ce limbă să învețe copiii, ea alege pe dascălul, ea poruncește. În școala de stat ministrul poruncește singur, și trimite dascăl pe cine el vrea, fără a întreba poporul. Așadar ar fi mai bună școala comună, — *dacă s'ar cinsti la noi legea!* Dar la noi legea nu să cinsteste, ci, în faptă azi între școala comună și de stat, nu mai e nici o deosebire: Că în zadar hotărăște reprezentanța comună, că limba de învățatură să fie cea română, vine comitatul, ca instanță mai înaltă, și strică hotărîrea comunei și zice: ba eu vreau sa fie limba ungu-rească! Și de apelezi la ministru, el întărește hotărârea comitatului. Dascăl încă își întărește numai pe care lor dela varmeghie le place. Așa că comuna numai cu numele e stăpînă, de fapt nu e, că la noi nu să ține legea! De aceea peste tot locul în școlile comunale să învețe ungu-rește, ca și în cele de stat. Iar așa fiind, între două rele, alegeți pe cel care te apasă mai puțin. Și în cazul de față, răul că ai școală de stat, e mai ușor de purtat, că ba-rem nu ai atîta stoarcere de bani, cîtă ai cu școala comună, și tot nu ești stăpîn pe ea!

Unde oamenii nostri sunt bine înțelegători, fac ce pot de-și țîn școala confesională, algîndu-și ei învățătorul (de n'or avea „norocul” sa de de un învățător slab, care și în școala confesională neatrîntoare e așa de slugarnic față de deregătorii din afară, că e ca și unul de stat!), — iar unde nu pot, — acolo mai bine fac *dacă nu primesc desfel școală comună*, și lasă să vie statul să-și facă dară el. Facă-și el cheltuiala cea mare, oamenii să-și vadă cu atît mai ușor de celelalte nevoi ale lor.

Și încă una s'o stie frații nos-

tri Români dela sate: Statul să îngrozește și el de cheltuielile cele mari ce i-să cer cu școlile de stat, și nu mai are de unde le coperi, — și de aceea a pus la cale pe deregătorii din popor, (notarii mai ales) să facă tot ce pot, doar înduplecă poporul să facă școli comunale, pentru-că aceea tot așa de ungurești sunt ca și cele de stat, dar el, statul, a scăpat de grija și cheltuiala lor, trîntindu-le în capul Românilor nepriecători din sate!..

De aceea, vorbă scurtă și limpede: acolo unde e pe potopire școala noastră confesională: *Românii să nu primească cu nici un preț ca în locul ei să li-să deschidă școală comună, ci vie dară de stat, — că pentru ei așa e mai ușor!*

UNELE—ALTELE

Să bate lumea după preținia României!

O foaie oficioasă rusească întrebînd pe corespondentul său din București, că în ce fel ar fi primită în România o încercare de a apropia pe România de Rusia — (fiindcă azi, după dorința și atragerea inimii Regelui Carol, România s'a apropiat, aproape s'a legat în tovarășie cu Austro-Ungaria și Germania), — primește dela acela răspunsul, că azi în România nu te poți apropia cu vorbă de dragoste, pentru-că Români sunt tot îndurerați pentru soarta ce o îndură frații lor Moldoveni din Basarabia supuși Rusiei.

Ci dacă e să se cîștige iară dragostea României, Rusia trebuie să înceapă a da libertate Românilor basarabieni: să le lase liberă limba în școalele poporului, să nu le facă greutăți în biserică, — cu un cuvînt să le dea libertatea națională pe care li-a luat-o!

Până ce Moldovanul din Basarabia nu vă căpăta aceste drepturi într'un mod cît mai larg, nu să poate cîștiga inima României. Cînd acestea să vor fi făcute, Rusia poate nădăjdui preținia trainică și prețioasă a României!

Dacă ziarul rusesc publică astfel de păreri, el știe de ce o face! O face ca un semn că aceste gînduri află primire cu bine la cei dela ocîrmuirea puternicului stat. Ba o poți lua ca plan pe care aceea îl au, cu gînd a-l pune în lucrare. *Căci au mare lipsă de preținia României!* Pentru-că la întîmplarea unei măsurări de puteri între Rusia și Austro-Ungaria, aceea că România pe a cui parte va sta, e acuzi hotărîtor!

Și precum vedem noi petrecîndu-se lucrurile în jurul nostru, nu suntem proroci mincinoși cînd spunem, că încă vom trăi și noi zilele cînd România să va putea apropia cu suflet liniștit de Rusia, — dacă

azi starea Românilor din Basarabia e pricina pentru care să ține de parte de aceea! Că nu va trece multă apă pe Dunăre nici pe Nistru, până cînd mai jalnică va fi starea noastră a Românilor din țările Co-roanei ungare, ca a celor din Basarabia! Că acolo de ani de zile guvernul a început a slobozi cite un pic din coarda apăsărilor: îngăduind, ce până aci nu era, intrarea de cărți românești în țară, tipărirea de foi românești chiar în Rusia, acum le va da și limba în școale. — și așa mai departe, le dă tot mai mult aer, libertate de răsuflare, deschide tot mai mult cale culturai naționale,

— pe cînd la noi merge chiar la din contră: politica ne strînge de gît tot mai mult drepturile vechi ale limbei și ale culturai, și deja azi școalele noastre sunt numai umbre de școale românești; de biserici încă încep să se apropie umbrele negre vrășmașe, și odată ne vom trezi în o noapte națională mai strașnică de cum va fi în același timp a Românilor din Basarabia!

Ușor îi va fi atunci Rusiei să cîștige preținia României, și s'o atragă pe partea sa, — că așa o dorește politica păcătoasă ungu-rească!

Iar cine are România, are mult pe partea sa!

Impărat și Moștenitor.

Politicii unguri sunt cuprinși de griji. Ei, în lupta pentru înălțarea neamului lor, știuseră una și bună: să se dea de cătră pădure, să facă pe grozavii, să se iee așa zicînd, la trîntă cu Impăratul-Rege, să-i zile amare, — că acela bătrîn și doritor de „pace“ cum e, să împotrivesc cît să împotrivesc, și dela o vreme să dă tot El bătut, făcîndu-le pe voe nestîmpăraților săi din Pesta, ca să aibă pace de ei! Zeci de asalturi au dat ei așa asupra Vienei, și de regulă au reușit.

Cam de acest gînd au fost conduși cînd au pornit și asaltul acesta mai nou: să zmulgă dela Impărat banca națională maghiară și prin ea începutul desfacerii economice de cătră Austria.

Dar acum ci-că nu mai merge: Impăratul fiind tare bătrîn, moșneag ce însătează după odichnă — a pășit înainte viitorului. Domnitor, Moștenitorul Francisc Ferdinand d'Este, și Maiestatea Sa îl ascultă și numai aceea implinește în politica țarilor, ce e și pe voia Moștenitorului, care pare a avea în felul seu partea cea mai mare în ocîrmuirea trebilor.

Iar acest lucru nu le place Ungurilor, și foile lor sunt cătrănite rău contra Moștenitorului și-i strigă că ce are el să se amestece în trebile Domniei, care încă nu să ține de el?!

Iar țipetul foilor maghiare par'că ne dă și nouă nădejdi de zile mai drepte, — că, așa să spune, Moștenitorul e om drept și ține să se facă lege tuturor popoarelor și nu poate suferi nedreptatea, — și îndeosebi de isprăvile politice ungurești pin Pesta ci-că e sătul și are să-i pună picioru 'n prag!

Adă Doamne și pentru noi zile mai bune!

„Mădarații“

Bunii cetitori de foi din popor vor fi zăpăciți și ei de atita vorbă ce aud de prin cele gazete, că s'a ivit o nouă bigiganie de oameni, și anume chiar Români, cari nu să mai simt bine în pielea noastră românească, ci le trăbue o piele nouă, mai ales pe puțin subțirelul obraz, piele de care să nu să mai prindă usturăturile zburciumatei noastre vieți românești, pe care să n'o atingă așa ca pe ceștialalți plesnele dela biciurile cu care guvernul ne îmfundă, pentru a ne înfrige și a ne preface în ce nu sîntem, — ci a lor piele să aibă așa înfățișare, care să placă și ochilor vulturilor dela Pesta, și în loc de plesne, să le vie chiar desmierdări lucii, dulci, luare de subțiori, — scurt: ei să fie alintații celor dela putere, nu prigoniții lor!

Hai s'o spunem drept, că acest lucru și noi l'am dorit! Cine focu să dorească să fie o viață întreagă tot lovit, pleznit, sfășiat de cuțitele celor dela putere, ba nu numai o viață întreagă, ci din tați în fii, prin sute de ani neamul întreg! Cum ne-ar cădea și nouă de bine o vorbă bună dela deregătorii de jos și de sus ai țării, un sprigin al pașilor noștri, — și să nu te mai cutremuri de vederea fiecărui pandur, fiecărui gendarm, care ori-cînd e gata a te gîdili cu virful baionetei ori al sabiei!..

Am dorit, vezi bine, să fim priviți și noi cu ochi de acest fel, mai îndurați, mai dulci, dar numai așa voim să putem gusta din aceste haruri a celor tari, *dacă încolo suntem lăsați în deplină libertate cu toată ființa noastră, așa cum ne-a lăsat Dzeu!* Cu limba noastră, cu credința noastră, cu obiceiurile noastre, cu portul nostru, cu tot ce e al

nostru deosebit, și ce ne desface dintre ceialalți concetățeni, cu tot ce ne arată *Români!*

Iar cită vreme cei dela putere nu vor să ne lase în pace cu aceste bunuri sufletești, — cu aceste sfinte moșteniri dela părinți, din tați și moși, ci să ating de ele, și vor să ne răsu-cească limba în gură, vor să ne scilcie sufletul, să ne ciufulească portul, să ne alunge și „Tatăl nostru“ din gura copiilor, iar ca mîne și dela sfintele altare, — așa nu ne dorim „pace“ și „cruțare“, așa noi trebuie să ne intrarmăm cu toții pentru greu războiu de apărare, — că altfel ne vor blăstăma părinții și moșii din mor-minte, ba și copiii și nepoții cei buni ce ne vor urma.

Și de fapt azi tot poporul român e îndirjit de cele ce vede că să fac, de atacurile ce vede că să îndreptează contra bunurilor sufletului lui, și sîrînd în apărarea lor, să vede, vrînd-nevrînd, în războiu cu domnii zilei! Aceștia însă, crezînd că tot mai sunt cu puțință desbrăcările popoarelor de naționalitate lor, să îndirjesc în atacurile lor asupra noastră, și cu cît sunt mai largi și mai îndesate mișcările lor lovitoare, cu atît trebuie să facem și noi mișcări mai mari și mai dirze de apărare!

Și așa nu să știe până la ce măsură a încăerării vom ajunge. Vădit însă, că atacătorii noștri cu cît văd stăruința noastră în respingerea loviturilor lor, cu atît și-le înmulțesc și îndeasă!

Acum, în val-virtejul acestor stări, să ivesc în mijlocul nostru al Românilor, citiva nădrăgari de cei cari demult nu mai au atingere cu poporul, ci pe la mesele verzi de prin cancelarii sau pe la cele de marmoră prin cafenele, s'au tot dat în coate cu domnii puternici ai zilei, și aceia întorcîndu-și privirile și în jos spre noi, spre grosul poporului, ne văd luați la poară cu „domnii“, rău de tot! Și sufletul lor „domnit“ să simte neplăcut atins de această purtare „necuviincioasă“ a noastră, a mocanilor săi frați, cari nu știm sta destul de frumos cu pălăria 'n mână și cu capul plecat naintea preținilor săi zornăitori din pinteni, — și apro-

piindu-să de noi. de certati, ne întrebă — ce avem?

Cela răspunde naintea noastră:

— „Dar nu vezi, frate, așa o mojicie dela acești țăranoi? Vezi-i cu mâinile ridicate asupra mea, în casa mea? Cum s'o sufăr eu asta? Am să-i potop, așa să știe!

Și fratele nostru domnit, înflorat de purtarea noastră“ cutezată“ să întoarcă spre noi și ne spune:

— Dar stîmpărați-vă, pentru Dzeu, oameni buni! Mă doare inima de voi și de soartea ce vă așteaptă îndirjind voi așa de tare pe stăpînii casei prin ridicările voastre așa cutezate contra lor! *Moderati-vă, îmblinziți-vă, cunoașteți că, nu e bine cum faceți și pe ce picior ați pornit, — și eu, care am așa trecere la ei, la domnii mari și tari, vă stau bun, că fac pace între voi, îi fac să pe mai blinzi cu voi, numai moderati-vă purtarea (adecă înmuiați-vă față de ei).*

Știți acum ce-s „moderații?“

Niște Români ciudați, cari s'au desprins demult din grosul poporului nostru, nu mai simt toate durerile lui, nu-i mai aud bătăile inimii, că sufletul lor e, prin atingerea sa zilnică, mai aproape de sufletele „domnilor“, — și ei cred că noi suntem de vină dacă e războiu între noi și diriguitorii politicei ungurești, că noi suntem cei-ce am atacat și atacăm!, — că așa le-au spus cei mai aproape de ei, domnii zilei cu care au zilnic atingere.

Mai nou un avocat din Pesta, Dr. Emil Babeș, fiul fostului mare naționalist Vincențiu Babeș, crescînd tot în Pesta, printre Unguri, s'a depărtat așa de tare de putința de a înțelege drept starea poporului de care să ține și el, încît s'a apucat să ne învețe minte, să ne îndrepteze cu ori-ce preț, ca să ne facem „moderați“, mai blinzi și mai supuși față de bunul și răul guvernului alui Kossuth, și apoi o fi mai bine de toți Români! O să vedeți că va pune dintr-o dată între Români pe unii în mijloc, până la fișpani! Dar așa cum vă certati de rău cu ei, nu o ajungeți!

Moderati-vă dară!

Așa ne grăește Babeș. Să ne mai stîmpărăm noi cari ne apărăm numai, ca apoi loviturile ce plouă peste noi, să poată cădea mai întins, mai late, mai lipindu-să de noi!

Iar' Burdea e și mai rău: el cere nici mai mult nici mai puțin, ca punerea la pămînt a ori-cărei arme de apărare națională, și să intrăm cu toții, ca puii cei goleşei, sub aripile guvernului, făcîndu-ne una cu pămîntul în fața lui, — c'apoi tu Române îți poți paște capra „liber“, îți poți plăti darea și mai liber, îți poți bea apa pe sec liber de tot, — și dl Burdea poate bea șampanie cu domnii după bine uns pe grumaz, că pe el îl unge atunci guvernul, pentru-că a știut „îmblinzi“ pe sălbăteciile aceștia de Valahi...

Cine pofteste din acest fel de înțelepciune, pască la ea cu Dumnezeu!

Noi nu credem că noi avem să ne „moderăm“, ci că suntem prea moderati, prea tîndale, prea slăbănogi în a ataca pe acei care nu ne lasă să trăim cum Dzeu ne-a făcut, ci încearcă să ne răpească limba din gură și sufletul și inima!

Cei-ce sunt datori a să „moderați“, sunt cei dela putere. În voia lor e a face ca lupta dintre noi să se domolească și apoi să începem înțelegere pentru o împreună viețuire mai pacinică și mai dreaptă, — dar ei nu vor să audă de asta nimic, ci numai de înfrîngerea noastră deplină!

Dragii nostri Sași.

— Din pildele lor. —

Dela concetățenii nostri Sași noi Români, pe unde am trăit în atingere cu ei, am învățat multe, ci nu tot ce am avut și ce mai avem de a învăța. Dar mai bine mai tirziu decît nici odată. Să învățăm macar de aci încolo.

Intre altele să învățăm dela ei *ținere laolaltă*, așa zisa „disciplină de partid“. Că am văzut-o și o vedem la ei mai frumoasă ca la ori-ce alt popor din țară! Iacă două pilde de aci de-aproape:

Cînd fu cu noua alegere de senator la Orăștie, în sfatul Sașilor au fost două păreri: unii, mai puțini, ziceau să se lașe Românilor postul pe care l'au avut, că lor li-să cade, lor li-s'a dat cu cuvîntul de onoare și de Sași și de Unguri, și nu e la loc să pășim acum noi cu

un sas. Alții însă, mai hrăpăreți, (cu primarul în frunte, care e cum n'a t cu candidatul și apoi alesul senator, și așa avea îndemn bun a zmulge ceva dela Români, că o făcea pentru scumpa familie), — ziceau că ba da, dacă putem să luăm! S'a pus la vot și cei cu dreptul pumnului, au biruit. Cei mai puțini, în care mai era simț de dreptate, au trebuit să tacă și li-s'a cerut să să supună hotărîrii celor mai mulți. Au să urle și ei cu lupii, să ajute și ei la nedreptatea complotată contra Românilor.

Și cei puțini și-au năbușit chiar și simțul de dreptate și s'au supus hotărîrii celor mai mulți, și cînd a fost în ziua alegerii, au fost unu ca unu în șir (în „gledă“) luptînd a zmulge bucătura din mîna Românului și a-și milul pe omul lor!.

Vedeți, asta e disciplină. E ținere la olaltă foarte frumoasă! Îndeosebi cînd e să iee ceva dela Români, așa de brav știu ținea concetățenii nostri Sași la olaltă!

Ni-au dovedit-o și altă dată. La alegerile de deputat.

Intre Sașii de aci era încă puternic partidul celor „verzi“ cu rectorul Antoni în frunte. Acela era un politic foarte viu și dorea fruntea sus pentru poporul său, și nu să înțeleaga cu Ungurii, așa cum nu ne înțelegem noi. Cu Români însă stătea bucuros de vorbă. Ni-să arăta chiar prețîn în politică.

Cînd însă Români candidară pe neașteptate pe Dr. Vlad la O-

răștie, — să tulbură veninul pizmei în lăuntrul concetățenilor nostri, și ce să sfătuiră ei, ce nu, cînd fu în ziua alegerii: pe cine văzurăm mergînd strună dela cel mai mare pân' la cel mai mic cu candidatul Ungurilor contra prea cinstitului candidat român? Pe concetățenii Sași! Până și pe „verdele“ lor conducător național rectorul Antoni, care până mat ieri să nu fi auzit de partidul maghiar, dar încă de — koșuthiști! Dacă însă cei mai mulți au hotărît așa, — ei să supuseră cu toții, dovediră o disciplină de fer, — mai ales că era vorba de a împedeca o frumoasă înălțare a Românilor! Și cînd e vorba de a pune pedeca la Români sau a le chiar zmulge ceva, — uite ce disciplinați sunt acești buni concetățeni ai nostri!

Ei au în mijlocul lor atîta negustori, cari capătă mulți bani dela Români. Neguțătorii lor știu bine, că după astfel de purtare față de Români, mulți Români și-or trage pe samă și nu o să le mai calce pragul, și ei negreșit că au pierderi după astfel de pași dușmănoși față de Români. Și totuși nu s'a aflat macar un negustor sas care să zică: nu pot face acest pas nedrept față de ei! Ci s'a dus cu ceata pe o cărare, ca, de-or putea, să răpună pe Români.

Oare înțelegem noi toți și destul de bine graiul faptelor acestor respectabili concetățeni ai nostri? Și învățăm noi tot ce să cade din pildele lor cele mult grăitoare?

Abonamente de probă!

„Libertatea“ de acum până la Anul nou, cu numai 1 coroană!

Iubite cetitor! Precum vă puteți încredința săptămîna de săptămîna, noi punem cea mai mare grijă pe aceea, ca abonații acestor foi să fie deplin mulțumiți de ele totdeauna.

Prin „Libertatea“ aducem la cunoștința poporului nostru tot ce să întîmplă în țară, bine ori rău, la noi și la alte popoare; ce plănuește guvernul țării în ocîrmuirea politicei; ce fac conducătorii nostri pentru a apăra poporul de urmările unei politice dușmane, — și povățuim cetitorii, că pe ce căi e bine să meargă ca să păstreze onoarea națională!

Prin „Foia Interesantă“ voim să imbogățim cunoștințele cetitorilor nostri spicuind prin paginile alese ale istoriei moșilor și strămoșilor nostri, le aducem chipuri desfătătoare ochilor, nuvele, poezii, poezii populare și glume, ca petrecere plăcută!

Iar prin „Tovărășia“ arătăm căile de înaintare în bunăstare materială; pilde din lucrarea altor neamuri în calea asta, și că ce să facem de aci nainte pentru binele material al poporului nostru?

Acei abonați ai nostri, cari prețuesc cu dreptate străduințele noastre: dați-ne sămînă despre aceste drepte prețuiri prin aceea, că — *ne adunați cît mai mulți abonați de probă la aceste foi, de acum până la sfîrșitul anului!* Administrația foilor aduce, pentru folosul poporului, jertfa de a da pe cele 3 luni din urmă a anului, foile acestea, *pentru numai 1 cor., ca abonament de probă, ori-cui!*

Rugăm adunați-ne cît de mulți abonați de aceștia de probă! Trimiteți banii lor cu mandatele postale alăturate, cu care puteți trimite și bani pentru »Calendarul Național« pe anul 1910.

Nu uita, frate cetitor, că: *azi acel Român face mai bun lucru pentru neam, care răspîndește cît mai tare foile naționale alese, în mijlocul poporului!* Să nu mai fie Român care să n'aibă la casa lui o foaie națională! Asta o cere cu tărie greul zilelor ce trăim! Arătați-vă fiecare a fi cîte un înțelept luptător: răspîndind cît mai tare foile în popor!

Pe aceste din urmă 3 luni (Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie, călindar vechiu), dăm dară ori-cui foile noastre pentru **numai 1 coroană**, ca abonament de probă!

Descoperiri interesante.

— Încă un băiat român primit la colegiul reformat din Orăștie, cu adevărată mincinoasă!

On. Redacțiune!

Vă rog binevoiti a publica în prețuita d-voastră foaie următoarele:

La cele publicate în „Libertatea” Nr. 39 sub „O lămurire”, unde să face descoperirea, cumcă și preotul din Ocoliș a dat declarație, prin care să învoeste, ca unui prunc de școală, de naștere din parochia sa, să i-să propună studiul religiei în limba maghiară, am onoare a răspunde în următoarele:

Din 1 Septembrie până în 9 Septembrie n. a. c., va să zică tocmai pe timpul inscrierilor, *am fost de parte din parochie*, avînd concediu. La mine nimeni n'a cerut acea declarațiune și eu *nimănui o atare nu am dat*. Am aflat însă ulterior că da, în lipsa mea, a fost fabricată în sat la noi o atare declarație, pe care un om cutezat a pus numele meu. Acea declarație e însă o simplă falzificare de document, în care eu nu am parte.

Acesta-i adevărul.

Ocolișul mic, la 30 Sept. v. 1909.

George Popovici, m. p.
preot. gr.-or.

Adecă același lucru ca și la Pișchinti: oameni de ai stăpînirii au avut cutezanța de a scrie declarații mincinoase, și a scrie ei cu mîna proprie pe ele numele preotului român, *care lipsea din comună!*

Cu *astfel* de „documente” au fost primiți doi elevi români la gimnaziul reformat din loc. Și directorul Șimon a spus despre unul că a știut din capul locului că e document falz, — totuși a primit pe băiat și așa. Despre al doilea (dela Ocoliș) poate n'a știut, dar a aflat apoi dela însuși preotul. Și totuși elevii sînt ținuți aci, ca bine primiți. Că, zice directorul Șimon, „noi sîntem coperiți”.

Foarte frumos! Ești coperit cu hirtii mincinoase! Și te simți bine sub ele! Îți țîn cald! Arde patriotismul sub ele de pîrlește.

Ba par'că vedem ce bucurie a fost pe capul dlui Șimon cînd și-a văzut în mîna minunatele documente mincinoase. Că îndată le-a arătat dlui Dr. Frențiu, cercînd a-l duce și pe dsa în rătăcire să dea și dsa atari declarații, dacă neuniții aștia, uite, dau!.. Dar apucătura n'a prins. Asemenea au fost trimiși cîțiva părinți cu copii din satele vecine, la preoții lor gr.-or. să le spună că, uite, cel din Pișchinti și Ocoliș *au dat* deja declarații de cele ce să cer. Să dea și ei! Dar și acei preoți au respins apucătura.

Iacă de ce fi prindeau bine dlui director Șimon declarațiile din vorbă și de, ce dsa le-a primit, deși spune

că despre una a știut din capul locului că e falză. Ca ele să slujească de pocinog pentru a putea duce în ispită — și pe alții!..

Ce joc urît, Doamne, ce folosire de mijloace nevrednice, pentru a pescui suflete românești!

Poate chiar și declarațiile pe care dl Șimon le păstrează ca lucru scump în pulpitul mesei sale dela ceialaltă vre-o 10. copii români, în care o scris că părinții lor să învoesc ca copii să învețe religia la reformați ori papistași, — poate și acelea-'s falze! Dar n'are a face, dl Șimon are bucurie mare că a prins cîțiva pui de valahi, care să învețe religia la reformații dsale. Și e fericit și de atita, și și pe temeiul de *astfel* de „documente”.

Dar atunci cum rămîne cu vorba dată în vileag cu multă îngîmfare prin foaia maghiară din loc, că stă-

pînii gimnaziului numai bucura să pot că nu i-au năpădit Români, că doar în urma urmelor școala ungurească să cade să dea Uugurilor pâne și carte, nu străinilor?

Dacă e așa, de ce ați primit și cu *astfel* de preț pe cîțiva Românași, și de ce nu i-ați respis și pe aceștia, curățînd școala cu totul de ei?

Că era lucru ușor. Sau de ce îi țineți încă și acum în școală, cînd vi-s'a dat de știre în chip neîndios, că hîrțiile pe temeiul cărora i-ați primit, sunt mincinoase? Ori doar ca să învețe de p-acum a umbla cu minciuna, dacă cu acea minciună spun că slujesc o cauză „patriotică”? „Patriotismul” maghiar nu mai are nimic cu adevărul, cu morala, nici atunci cînd purtătorii lui sunt slujitorii și reprezentanții unei biserici, a bisericii evanghelice-reformate?

Români din Vaidei.

Un sat pe care îl îmbulzește norocul cu bani, — și nu știe ce e bine să facă cu ei?

Comuna curat românească din apropierea Orăștiei, *Vaidei*-ul, comună din cele de frunte, — e în primejdie de a trece prin o mare rușine!

Vaideenii sunt pe cale de a-și pierde școala confesională românească, deși Universitatea săsească le dă ajutor an de an 500 cor., conzistorul dela Sibiu (tot din suma ce o are dela Universitate pentru școlile de pe fostul Fond-regiu) alte 500 cor., de tot 1000 cor., iar comuna politică 1200 cor. Așa că poporul însuși, biserica, nu mai are de dat decît foarte puțin, ori nimic, — doar să păzească cu sfîntenie de școala ce o are, ca ea să fie adevărat focalar de învățatură și să arate doritul spor în luminarea poporului.

Nu vi-se pare dară ciudat, straniu, să auziți, că acești oameni sunt totuși în ajun de a luneca pe o cale grozav de rușinoasă: perzîndu-și școala lor cea cu așa bune izvoare de venit?

Și totuși e așa. Iaca cum: Inspectorul de școale bagă vină școalei, că nu e destul de bună, ca zidire. Ar trebui dar poporul să-și zidească școala de nou. N'ar fi nu știu ce lucru mare, că doar Vaidei-ul acesta are la 350 familii române (la 1500 suflete) din cari numai tare puține gr.-cat., vre-o 20, celelalte toate gr.-or. Și fiindcă în comună nu să află decît un singur suflet străin, în reprezentanța comunei încă șed numai și numai Români. A ceiași Români cari șed și în comitetul

parochial, îngrijitorul școalei confesionale. Și dacă cinstiții părinți ai celor-ce azi șed în aceste sfaturi ale bătrînilor biserice și a comunei, au știut vota nainte vreme din budgetul satului 1200 cor. ajutor bisericii pentru susținerea școalei, — cu cît mai ușor ar putea vota azi fiii lor ceva ajutor aceleiași biserici pentru zidirea școalei, că tot pentru binele copiilor lor îi votează! Mai ales că comuna abia-'s doi ani de cînd a vîndut pădure de 82.000 cor., bani ce-i stau la îndemîna cu prisosință, să facă cu ei ce crede mai bine pentru locuitorii satului.

Dar, vezi, chiar aci e bubă! Chiar acești bani sunt, cari amenință a fi moartea școalei confesionale române!

Notarul Laurian Bercian, urmărînd ceva specule personale ale lui, vrea să manipuleze cu acești bani după cum îl tae pe el capul, așa ca să-și făurească din asta „merit patriotic”. Iar patriot el prin nimic nu s'ar putea arăta ca prin aceea, de ar face cumva să nimicească școala românească din aceea comună de frunte! De aceea el să face luntre-punte, ca oamenii să nu mai umble cu gîndul a zidi școala confesională, ci, nimicindu-și-o ei înșiși, să deschidă școala comunală, că, uite, bani sunt, și comuna o poate zidi, și are de unde purta toate cheltuelile cu ea.

A și dus odată lucrul acesta nainte reprezentanței comunale, dar n'a izbutit.

Acum însă fiind vremea a statori budgetul pe anul viitor, — iscoditorul notar vrea să facă pe oameni a primi școala comunală, așa, cît să nici nu știe cum au primit-o! Anume: la budget, unde era în trecut scris: „Ajutor bisericii pentru școală 1200 cor.”, el numai a schimbat numele, a dat copilului alt botez, și a scris: „Ajutor școalei comunale 1200 cor.!..” Dacă oamenii n'or băga de samă, votează budgetul cum îl propune notarul, auzînd că „școalei” să dă ca și în trecut cele 1200 cor., — dar el, pe temeiul numelui schimbat, nu va mai da școalei confesionale banii, ci-i oprește pînă nu va fi deschisă cea comunală, căreia i-s'au votat, deși nu era nici pomină de ea! Ba votarea așa a budgetului să va lua și ca hotărîre a comunei, de a deschide dară școala comunală, că altfel cum ai veni să-i votezi bani?!

Pe 17 Oct. e pusă la rînd pertractarea acestui budget în reprezentanța Vaideiului.

Deschidem de cu vreme ochii fraților noștri vaideeni asupra vicleniei ce îi paște. Ei, de-or fi oameni și Români bravi, cum îi știam pînă acum, vor respinge apucătura notarului hiclean, și vor hotări așa cum binele bisericii și a neamului lor cere, anume:

Să facă să se iee în budget cele 1200 cor. tot așa ca în trecut, anume ca ajutor bisericii susținătoare de școală română!

Ba mai mult! Să cerceteze dacă sunt bani prisositori, și dacă sunt, să hotărască a da chiar un ajutor, peste cel vechiu, pentru zidirea unei școli după recerîțele legii! Nu tot într'un an, ci în acest an o sumă potrivită, în cel viitor asemenea.

Iar biserica susținătoare de școală, nu să lase cu totul pe ajutorul comunei politice, ci, dacă i-a dat Dzeu atita ajutor la plățile învățătorești, apuce-se acum oamenii a zidi școala și numai din puterile lor, chiar de n'ar căpăta nici un ajutor dela comună, sau dacă ajutorul votat de comună n'ar fi întărit la comitat.

Uite-se frații noștri din Vaidei în jur de ei și vază, de pildă comuna mult mai mică și săracă, *Ludești*, nici pe jumătate de mare ca Vaideiul, că iaca să apucă în toamna asta de a-și zidi școală din puterile proprii! Dau oamenii, — spre cîntea lor fie zis, — cît numai pot de mult. Și, Doamne, Ludeștenii n'au pentru plata dascălească aju-

tor nici dela Universitate, nici din casa satului, care e o calică.

Dacă un popor mai luminat, mai scuturat, mai presus, ca cel din Vaidei, s'ar da așa ușor bătut și ar lăsa să-i scape școala din mână, — apoi ce vom putea aștepta, Doamne, dela comune ce să află între împregiurări înzecit de măștere?

Unde ne e iubirea de neam?

Unde ținerea la limba noastră și a fiilor noștri?

Unde duhul luminat de a jertfi pentru cultura noastră națională?

Ar rîde de noi cu hohot toată varmeghia, și ar proslăvi pe groasa coadă de topor care a știut așa de ușor așterne la pământ un stejar național frumos ca Vaideiul!

Că ce e „școala comunală“, cetiți în articolul din fruntea acestei foi.

Dacă vi-a ajutat Dzeu să ajungeți la parale frumoase — prin vrednicia unor Români ce n'au lăsat pe Jidani să vă ciufulească cu prețul de cumpărare, — apoi arătați acum și voi, că vrednici ați fost de norocul vostru, și bine știți chivernisi ce el vi-a adus!

Români din Vaidei: sus inimile!

184 ani de temniță.

La Zagrab (în Croația) s'a încheiat în 5 Oct. un mare proces a cărui fond politic a atras luarea aminte a lumii asupra lui: *Cincizeci-și-trei* de Sirbi din Croația, oameni cu carte, unii cu stări înalte, au fost trași pe banca acuzaților, arestați chiar, sub cuvînt că s'a descoperit despre ei, că ar fi țesut plan și ar fi pregătit lucrurile, ca să facă să se împreune Croația-Slavonia și Bosnia-Herțegovina, cu Serbia, sub Regele sîrb Petru. Prin asta ar fi săvîrșit crima de tradare (vindere) a patriei!

Ei au fost prinși și arestați cam pe vremea cînd primejdia războiului cu Serbia era în toiul ei. În April a. c. s'a început apoi pertractarea procesului lor și a ținut această pertractare 7 luni de zile! S'au adunat toate poveștile de prin cafenele, de prin ospătării, de pe străzi, pe unde umblau învinuții, și scrisori cari puteau fi tîlcuite contra lor, — și după potop de ascultări — s'au ascultat sute de mărturii — după atîta învinuire și apărare, s'a adus acum o judecată, asupra căreia părenile sunt tare împărțite!

Pe 29 din cei trași în proces, tribunalul i-a trimis acasă, ca ne-

vinovați, iar pe 24 i-a pedepsit ca fiind cît de cît dovedit că ar fi avut de gînd a lucra pentru alăturarea Croației și Bosniei la Serbia. Pentru aceasta duor din ei, ca celor mai vâdiți, li-a dat cite 12 ani robie, iar celorlalți 22 inși dela 5 până la 7 ani! De tot s'a dat acestor 24 inși 184 ani de robie, pentru mi-te încercare de vînzare a patriei!...

Lumea însă a rămas tare nedumerită cu judecata. Pentru că, zic unele foi și voci, sau e dovedit că acești oameni sunt vinovați de greaua crimă ce li-se impută, de a să fi făcut vînzători față de țara lor proprie, sau nu e dovedit. Dacă e dovedit, atunci cel puțin cei doi dintii, cari să zice a fi capii complotului, aveau să fie pedepsiți de-adreptul cu moarte prin ștreang, cum a cerut procurorul, — iar dacă asta nu e dovedit, atunci, pentru niște bănueli numai, pentru zvonuri nedovedite, e iarăși prea mult 12 ani robie grea! Așa judecă mai multe foi asupra lucrului.

Procesul acesta e despre care ziariștii francezi au scris cătră cei ungi cunoscuta lor scrisoare, care a provocat și răspunsul foilor noastre române. Și acum toată lumea vorbește de această judecată, în care osîndiții apar ca urmăritori ai unui ideal politic al neamului lor.

Cei osîndiți așa s'au și purtat în decursul întregii pertractări, ca prizoniți politici, și și la publicarea osîndei asupra lor, s'au purtat cu capul sus, oare-cum cu despreț față de judecătorii lor. Anume în 5 Oct. dimineața, cînd era să se vestească judecata asupra lor, — ei, acuzații, au fost chemați să vină și ei în sala de pertractare, la ce au răspuns toți într'o formă că nu să duc. Nu's curioși să știe ce judecă asupra lor niște juzi străini de neamul lor și de inima lor (juzii sunt și în Croația numiți de guvernul unguresc)!

Președintele tribunalului auzind de asta, a spus că el ar avea putere să-i aducă nainte cu sila, dar nu o face. Și așa și-a publicat judecata numai în fața soților săi judecători, a apărătorilor și-a publicului ce să adunase ca ascultător.

— Dieta Dalmației (vecină spre mare cu Croația și locuită tot de croați-sirbi) ținînd în 5 Oct. ședință — în Zara, — cînd a aflat de judecata adusă la Zagrab, la propunerea unui deputat, a închis pe acea zi ședința, neținînd dietă, în semn de jale pentru cei osîndiți la Zagrab, — pe care ei îi iubesc și prețuesc.

Fu și acesta un proces politic, care atîță tot mai mult pe Slavi în contra împărăției noastre, a Ungariei în deosebi, și îi face să amănințe cu ziua răzbunării.

NOUȚĂȚI

Săptămîna mare e săptămîna viitoare, cu însemnatele ei sărbători dela Sibiu.

Luni [în 11 Oct. n.] e primirea oaspeților ce vor veni pentru adunarea generală a Asociațiunii. Sara întrunire a sibienilor cu oaspeții sosiți în palatul arhidiecesei (Restaurantul Brote).

Marți și Mercuri (în 12 și 13 Octob. n.) e adunarea generală a Asociațiunii în sala „Casei Naționale“, cu dări de samă, plănuri pentru viitoarea lucrare a acestei însoțiri culturale, cercetare de lucruri vrednice de văzut în Sibiu, petrecere cu joc.

Joi (în 14. Octob.) e deschiderea Congresului național bisericesc român, chemat a lua hotărîri însemnate privitor la treburile bisericeii, a cărei corabie trece pîntre primejdioase stînci și plutește pe valuri vrășmașe răzvrătite! Sara va fi mare teatru în teatrul orașului Sibiu, jucîndu-să drama „Jertfa“ și „Șezătoarea“.

Vineri și Sîmbătă (15 16 Oct.) urmarea desbaterilor Congresului și pregătiri pentru sărbarea cu vrednicie a „Centenarului“ (împlinirii alor 100 ani) dela nașterea Metropolitului Andrei baron de Șaguna.

Duminecă (17 Oct.) liturgie mare în biserica catedrală, slujind Metropolitul și tot statul mare preoțesc din jurul lui, și înalțînd parastas pentru sufletul arhierelui cu care Dzeu s'a îndurat de a dărui biserica gr.-or. română, ca să o înalțe din starea umilită în care să afla încă sub înaintașul episcop Moga.

Sara ședință sărbătorească în seminar, arangeată de elevii seminarului „Andreian“, în semn de evlavie și recunoștință față de marele bărbat.

— In aceeași zi în toată Metropolia vor fi sărbări în biserici, cu cuvîntări cari să arate viu poporului, cine a fost Șaguna, ce lucrare uriașă a săvîrșit el pentru biserica și neamul său, și pe cine am pierdut noi perzîndu-l pe el...

Luni (în 18 Oct.) mergere din Sibiu la Rășinari, unde e mormintul metropolitului Șaguna. Aci să va face iar parastas, apoi să va desvâli bustul (chipul cioplit din marmoră) a Metropolitului, cu cuvîntări potrivite, cu adînciri în gîndiri asupra vieții acestui rar bărbat al bisericii gr.-or. și al neamului nostru românesc peste tot.

Iacă un șir întreg de zile închinat cultului și bisericeii și pomnirii bărbatilor vrednici ai neamului.

Va fi multă lume la Sibiu. Și dacă noi am avea de arătat o dorință în jurul acestor sărbări, ar fi: ca poporul din Sibiu și jur, să

nu lipsească dela ele, (cum s'a văzut adesea lipsind, mai ales cel din Sibiu!, dela tot felul de adunări și mișcări culturale și naționale!), ci să le cerceteze și frații din popor, că să vor întoarce dela ele cu suflete mai bune, mai înalțate. Iar cei-ce au roluri în firul sărbărilor, în vorbirile lor, în cuvîntările lor, să nu uite că și popor fi ascultă, și să grăiască așa, ca să fie bine înțeleși și de poporul dornic a auzi, a înțelege și a învăța.

Închiderea crișmelor în Dumineci. Toate comunele din cercul prețorial Sa c ul (în Bănat) au luat hotărîrea, ca Dumineca după amiază toate crișmele să stee închise, — căci prea să fac în acele după amieze multe păcate, fărădelegi grele și nespūsă risipă de avere, prin petrecerea poporului în crisme!

Judecată cuminte. Hotărîre de laudă.

Școala industrială, susținută de Reuniunea femeilor române din Sibiu, vestește, că, printre alte lucruri frumoase, pregătește și odăjdii (haine bisericești) aplicînd și la acestea numai mustre originale românești. Materialul ce să întrebuințează la pregătirea odăjdiilor e de calitate cea mai bună.

Preoții noștri românești ar face un lucru de laudă, dacă avînd trebuință de odăjdii, s'ar adresa cu comanda lor cătră școala amintită (Sibiu str. Schewis nr. 15) și cătră, „Atelierul Reuniunii iemelor rom. din comit. Hunedoarei“, care lucrează în Orăștie asemenea odăjdiilor, foarte frumoase! Suntem deplin încredințați, că cu odăjdiile pregătite de aceste 2 ateliere vor fi multămiți, fiind și mai frumoase și mai durabile ca cele din fabricile străine, cari nu să uită decît la cîștig. Amîndouă atelierele nu umblă după cîștig, scopul lor este a da privilegiu bisericilor române, ca să se înzestreze cu haine frumoase și trainice, și a introduce pretutindenea înfățișarea artei românești. Fără îndoială un scop nobil, care vrednicește toată luarea aminte din partea preoțimii noastre de cele 2 confesiuni.

Pedeapsa îndreptătorului de șine. Acum un an trenul de persoane ce venea dinspre Sepeș, în Pecica s'a ciocnit de un tren de povară ce sta în stație, și în urma ciocnirii 6 călători și-au pierdut viața și mulți au fost răniți. Totul s'a înțimplat fiindcă îndreptătorul schimbărilor de șine, a pus îndreptările greșit. În loc să schimbe așa ca trenul să meargă pe linia goală ce îl aștepta, i-a dat calea pe linia vecină pe care sta trenul de povară, și mașiniștii nu l'au mai putut opri și n'au mai putut încungiura nenorocirea.

În 5 Octomb. tribunalul din Arad, a pertractat procesul pornit contra păzitorului Szabó care avea atunci slujba schimbării de șine. *L'a osîndit la 1 ani temniță* pentru nebăgarea s'a de samă.

Redacția „Tribunei“ din Arad și-a câștigat o nouă putere bună de muncă, angajând pe lângă ceilalți redactori inimoși ce are, și pe dl George Stoica, tiner universitar, fost redactor al foii „Lupta“ pe când „Lupta“ era aievea foaia deputaților nostri. A suferit pentru ea un an și jumătate temniță la Seghedin, dar pe când și-a redobândit libertatea, a aflat ziarul iubit al său dat în stăpînirea vîndutului Dimitrie Birăuț, care azi e poruncitor la aceea foaie, — și dl George Stoica n'a putut primi să fie „supusul“ (Doamne ferește și iartă!) lui Dimitrie Birăuț, ci și-a căutat alte plaiuri. Bine a făcut redacția „Tribunei“ că l'a angajat. Că putere bună de muncă și Român vrednic i-a intrat în casă.

Vizită de polițisti... „Tribuna“ din Arad abia e de vre-o 2 luni în noua sa casă, și a și primit două „vizite“ dela poliție. Cea mai nouă i-s'a făcut în 6 Octombrie (ziua „martirilor“ lor). A venit căpitanul de poliție Mikes cu un detectiv (polițist secret) și au căutat să afle manuscrisul unui articol din Maiu publicat în „Tribuna“ pentru care foaia are iară proces! Ne-aflînd manuscrisul, va fi tras la răspundere redactorul foii.

Frați ce omoară pe tatăl-lor, ba-l ard! Asupra unei fapte rar de fioroase a avut să judece la 5 Oct. tribunalul din Kecskemét. În April al acestui an, frații Baranyó Károly și Baranyó Ambrus, țărani unguri din un sat de lângă Kecskemét, au omorît pe tatăl-lor, lovindu-l în cap cu săcurile, doar scapă de el, să rămînă ei stăpîni pe moșia lui cea mare, că era țaran bogat. Dacă l'au omorît l'au astrucat în pămînt. Dar temîndu-să să nu să afle urma lui, l'au desgropat iară și l'au ars, iar cenușa lui și rămășițele de oase ce nu arsese de tot, le-au aruncat pe grămada de gunoii.

Totuși lucrul s'a aflat. Acum tribunalul a ținut judecată asupra sălbaticei lor fapte. Ei s'au apărat învinuînd pe bătrînul cu fel și fel de rele, încît nu-l'au mai putut răbda. Și tribunalul i-a pedepsit pe fiecare cu cîte 15 ani robie grea.

Nu știu pe ce lume mai trăim, — că pentru așa o faptă animalică și sălbatecă, ni-să pare pedeapsa asta tare ușoară.

Pentru adunarea Asociațiunii. *Aviz.* Comitetul Asociațiunii încunoștințează pe membri cari ar dori să participe la Adunarea generală ce să va ținea în 12 și 13 l. c. în Sibiu, că de data aceasta nu-le poate da bilete de călătorie cu preț redus pe calea ferată, cum să dădea mulți ani înainte de asta, căci, — așa să vede, — ministrul Kosuth a tras și această ușurare dela Români. Nici pentru ca să se adune la întruniri culturale nu le mai face ușurări de călătorie, odată într'un an! Miile de favorizați ai săi însă, umblă cit e anul de lung, u-

nii cu bilete de tot libere, alții pe jumătate preț, deși nu în treburi culturale!

Recunoștință ministerială. Ministrul de agricultură a arătat în scris recunoștința sa zelosului preot Nicolae Cărpinișan din Răhău, pentru acurateța sa arătată cu raportor agronomic în anul 1908. (Pentru-că trimite ministrului știri acurate despre starea sămănăturilor și prețul bucatelor în acel ținut, și despre urmarea mersului vremilor asupra țărinelor.) — Pentru a putea ști cam ce rod va da anul, ministrul are »raportori« de aceștia în toate părțile țării, și celor mai zeloși și acurați în trimiterea știrilor, le aduce mulțumite, cum a adus și părintelui din Răhău.

Predici bine îngrijite sunt prediciile profesorilor *Dr. Tarnavski* și *Dr. Voitschi*, profesori de teologie în Cernăuți. Din ediția II. a acestor predici a apărut tomul I. în tipografia »Diecezană« din Caransebeș. Zilele acestea să va face trimiterea tomului I. și anume celor cari l'au prenumărat și solvit la timp, li-să va trimite francat, iar celor întîrziți numai după-ce vor fi răspuns prețul înainte, dimpreună cu portul, adică 6 cor. și 30 fil., (pentru România Lei 7 și 50 bani). Pentru expediția recomandată are a să mai adauge suma de 25 fil. (30 bani pentru România). La dorință opul să trimite și compactat pentru cîte 1 cor. de fiecare tom. Ori-ce sume au a să trimite numai pe adresa: *Dr. Dimitrie Cioloca*, profesor în Caransebeș (Karánsebes) care a luat asupra sa îngrijirea de scoaterea opului și dela care singur să poate procura.

Cum trag pe sfoară țiganii, pe oamenii ușor crezători. În *O-roșhaza* s'a întîmplat zilele acestea că o țigană bătrînă care știa da cu „dracu“, a mers la casa proprietarului Ștefan Zabrac, și știind că între vitele acestuia bîntue ceva morb, a zis proprietarului că-i aduce ea pe cineva, care într'o clipită face ca toate vitele să-i fie sănătoase, numai să-i deie... un pic de rîncezeală. Zabrac s'a învoit și în ceialaltă zi de fapt vine bătrîna cu o țigană tînără frumoasă, care, mestecînd de toate într'un ciob și bolborosînd vre-o cîteva cuvinte neînțelese, după ce-a isprăvit, a zis că cel mult pînă dimineață vor fi sănătoase toate vitele. Să aștepte numai. După aceea uitîndu-se țigana jur împrejur prin curte, zice proprietarului.

— Știi dta, că în cămara dtale îți zace ascuns norocul și viața?

— Cum așa? zice proprietarul rîzînd!

— Nu-i de ris, zice țigana, hai să săpăm acum dacă nu crezi, și vei vedea, că sub cămara dtale e ascuns un *ferdel de galbeni!*

Să apucă omul cu sluga de săpat, pînă cînd țigana tot bolborosea, săruta pămîntul și da cu frun-

tea de ușiorii ușii. Cînd au săpat ea de doi metri, iacă și scoate sluga pe lopată doi galbeni frumoși de cîte 20 cor., pe care îi aruncase însă țigana în groapă, fără a fi văzută. Mare le-a fost mirarea tuturora. Bucuria proprietarului.

Acum zice țigana:

— Inzadar mai săpați, mi-să pare că banii sunt în alt loc ascunși; fără puterea necuratului nu-i putem găsi. Iar ca să cîștigăm pe necuratu, apoi trebuie ca toți banii ce-i vei avea la casă, să mi-i dai mie și eu la miezul nopții punîndu-ți toți banii într'un ciob, mă culc pe ei, și atunci necuratul va veni și-mi va spune unde-s banii!

Omul să învoeste. Numără țiganei în palmă toți banii ce-i avea în casă în sumă de 720 cor. și vre-o cîți-va fileri, și țigana pleacă să se culce, zicînd proprietarului:

— Voi săpați numai mai departe pînă la miezul nopții, atunci veți găsi banii cei mulți, și dacă oi adormi cumva prea tare, veniți de

mă sculați și pe mine, să-i văd și eu, și să vă dau și aștia napoi.

S'a dus țigana — și dusă a fost. Zabrac Ștefan și sluga lui au săpat pînă la miezul nopții.

De unde să găsească ceva! Atunci haid' la cortul țiganei. Dar ia țigană dacă ai de unde!

A dat de știre încă atunci noaptea la gendarmi; atît el cît și vecinu său Ștefan Bor, dela care încă înșelase 70 coroane, — și țigana a și fost prinsă cătră dimineață într'o pădure. Banii însă nu mai erau la ea. I'a luat... dracu, să vede.

Astfel pățesc oamenii lezne crezători.

Strămutare de cancelarie.

Aduc la cunoștința publicului din Orăștie și jur, că *mi-am MUTAT*

cancelaria advocațională

în casa proprie, strada Berăriei, Nr. 17, vis-à-vis de banca „DACIA“.

Dr. SILVIU MOLDOVAN, avocat.

A ieșit de sub tipar

„Calendarul Național“ pe 1910!

Intocmit de redacția foilor noastre. E și mai frumos ca anul trecut!

În fruntea Calendarului e: Monumentul ridicat la Sibot (lîngă Orăștie) vitejiei românești de pe Cîmpul-Pâinii, și descrierea acelei lupte mari alui Paul Chinezu, care cu Românii săi bănățeni a scos din gura morții pe Săcuii, Ungurii și Sașii înfrinți de Turci, — și a potopit aci 30.000 de Turci. Ungurii o scriu ca o vitejie ungurească. Calendarul Național pe 1910, dovedește că ea a fost o strălucită *biruință a Românilor* asupra Păgînilor!

— Urmează 12 chipuri negrăit de drăgălașe, înfățișînd pe înaltele persoane dela Curtea română: Prințesa Maria, cu cele 2 fiice ale sale și cu cei doi Prinți: Carol și Nicolae în costume naționale ele ca drăgălașe țărăncuțe, ei ca minunați ciobănei români. Atît sunt de frumoase că nu să pot descrie, ci trebuiesc văzute! — Vin api:

— *Minunile firii pe fundul mărilor:* 5 chipuri de caracude (animale foarte ciudate, cu sute de brațe!)

— Chip de *zidiri uriașe* în New-York!

— Tren de munte, cu roate cu dinți.

— *Miri saxonii*, în ciudatele lor haine de nuntă.

— O minune americană: *Stîncă ce să tot mișcă*, aninată pe coasta unui colț de peatră, și nu cade! Foarte interesant!

— *Napoleon cel mare* cînd vine înfrînt din Rusia, și istoria acelu groaznic războiu, care e începutul apusului lui Napoleon. Mișcătoș și interesant!

Și alte chipuri. Apoi material de cetit: poezii, schițe, povești, haz, poezii populare și altele, foarte alese și tare desfătătoare!

Prețul Calendarului:

Prețul unui Calendar Național e, ca și în trecut, *numai 18 cr. (36 fil.)* și 5 fil. de porto, așadar 41 fileri cu postă cu tot.

Celor-ce iau mai multe calendare, pentru a le vinde ei mai departe, le facem scăderi de preț, ca să aiba și ei ceva folos din vinderea lor.

Cele plătite înainte. Cei-ce trimit banii înainte, capătă calendarele noastre mult mai ieftine, ca cei-ce le cer spre a le plăti numai după-ce le-a vîndut. — Anume:

Dacă trimiți bani pentru 5—10 calendare, le capeți în loc de 18 cr., cu numai *13 cr. (26 fil.) unul*, și-ți vin franco (posta plătită) acasă.

Dacă trimiți banii pentru mai multe ca 10, le plătești cu *numai 11 cr. (22 fil.) unul*, — avînd însă a-ți plăti însuși porto la scoaterea pachetului dela postă.

— Cei din depărtări mai mari, pentru a cruța la porto, e bine să comande cit mai multe de-odată, căci și pentru 12—15 calendare, e aceeași plată de postă ca și pentru 50! — Pînă la 4 Calendare să plătește prețul deplin. Numai dela 5 Calendare în sus să dă scădere de preț!

Cele neplătite. Cei-ce cer spre vînzare, cu legămîntul de a plăti după-ce le vînd, le capătă cu *13 cr. (26 fileri) unul*, avînd însă a-și plăti ei porto la scoaterea pachetului.

Să trimit întîi celor-ce au trimis banii înainte, și numai după aceea, celor-ce cer pe credit. Cei-ce vreți să capătați numai decît Calendarele, *trimiteți banii înainte!*

Administrația foilor

„Libertatea“ și „Foaia Interesantă“

După ferbințeli

și alte boale ce slăbesc, pentru recăstigare deplină a sănătății,
oleul de pește

Emulzia-SCOTT

e leac probat! Are gust plăcut, e ușor de mistuit și de aceea mulți îl iau, cari alt leac nu-l pot lua!

Emulzia-SCOTT

e, afară de aceea, cu mult mai cu efect. Idealul curățeniei.

Emulzia-SCOTT e cea mai distinsă! Prețul unei sticle orig. 2 K 50 fl.

— Să capătă în toate apotecele. —

Nimeni care suferă de vătămătură!
amputați (cu piciorul tăiat) ori stîmb crescuți etc., înainte de a-și procura cele de lipsă pentru: bandagiu, picioare măestrite, corsete ortopedice, îndreptător de trup, mașini de mers și șezut, legători de pânțe, — etc. să ceară catalogul cel cu 3000 chipuri și îndrumările de lipsă și prețurile, care îl trimite gratis-franco

J. KELETI
fabricant de obiecte chirurgicale și de bandagiu din gumi
Budapest, IV. Koronaherzeg-u. 17

CINE VOESTE A ZIDI

case nouă, și dorește a avea **lucru bun de măsar**, (timplar) ca: Uși, ferestri, padimente, aranjamente în școale și biserici, și altele, — să nu întirzie a cerceta atelierul subscrișului — unde s'au gătit cele mai multe lucrări atît la case particulare, cit și pentru școli și biserici!

Rog onor. public român, și onoratele comitete parohiale, a să adresa cu toată încrederea la mine, asigurîndu-mi că pe lingă prețuri moderate, le dau **lucru bun și solid**, — punînd mare grijă și pentru transportul lucrului pe unde ar fi de transportat.

17-24 Dumitru Martin, măestru timplar (măsar) în Orăștie, (Szászváros).

Calfă (comis).

Subscrișul caut loc de **calfă** (comis) în o prăvălie de specerie.

Sunt Român; vorbesc, afară de limba română, și pe cea sîrbească, maghiară și germană.

(477) Adam Onciu in Ozora (Torontál m.)

Cărți pentru religie.

în atențiune dlor preoți-caticheti.

Cărțile de religie aprobate: „Istorieare Biblice“ (ilustrate) și „Micul Catehism“ pentru școlile populare, de Pr. D. Voniga, — să pot procura la Librăria diecezană (Arad), la „Librăria Polatsek“ (Temesvár) și la autor în Gyirok. —

3-4 Rabat cuvenit! (472)

ÎNVĂȚĂCEL.

Un învățacel de prăvălie, din casă bună, care a absolvat una sau două clase gimnaziale sau civile, să primește îndată în prăvălia cu mărfuri mixte a subscrișilor:

B. Popovits & Fii, comerc. in Hațeg.

Căsătorie.

Caut în scop de căsătorie cunoștință cu o fată de 20—24 ani. Sunt măestru-negustor, cu avere gata de 14.000 cor. Soția avînd și ea avere de cel puțin 3—4000 cor., am deschide prăvălie la orașul unde mă aflu, oraș cu bună trecere, avînd mulți Români și în ținut puternic românesc.

Scrisorile să se adreseze la Administrația foii, care le înaintează concurentului. (470) 3—3

Oleul de urechi

alui
DR. G. SCHMIDT,
medic de stat major și fizic,
vindecă repede și temeinic surzila cronică, durerea de urechi, zuzuiala de urechi și auzul greu, chiar și în cazuri învechite! — Sticla de medicină cu 4 cor. Să capătă la:
Apoteca Iosef Török
Budapest, Király-uteza 12.
(362) 6—6

Atențiune! — Lucru bun de măsar!

Cine voeste a căpăta lucru bun de măsar, precum sunt: uși, ferestri, padimente și tot felul de aranjamente de biserici, școli, case private și crijme, să cerceteze cu încredere atelierul lui Alexandru C. Josan, din Hărău, unde va căpăta lucrurile cele mai moderne, durabile (rainice) și cu prețurile cele mai moderate, așa cum nici care măestru dela oraș nu e în stare să le servă, pentru-că subscrișul e scutit de multe spese ce să cer la un măestru dela oraș, și cu atît servește onorabil public cu mult mai ieftin. Face toate lucrurile după chipul cel mai nou!

Alexandru C. Josan

m. măsar în Hărău.

(Harró u. p. M.-Solymos)

(408) 8—8

Tot aci să primește și un învățacel!

La apotecarul CORNEL DEMETER

în Orăștie—Szászváros (lingă bisericile evang. reform.)

să capătă următoarele preparate de mare folos:

I. Preparate medcale.

„Dolicin“ folosite de cel mai vestit profesori și medici și recunoscu te de cele mai bune!
Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțiau în gura morții și folosind tot felul de leacuri, nu să puteau scăpa de cumplita tuse, nădușală (asthma) și tuse sacă, cetiră în fine despre admirabilul „Dolicin“ care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de pept, ofitei, tusei măgărești, catharului, astmei, greutateii de respirat, lungoarei și tusei seci și folosindu-l, să vindecară! La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Intărește corpul! Flegma o topește încît mai ușor să rupe! Ferbințelile și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănătoșare. Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic. Reuma, ischiaș, dureri de oase, — podagra! Știut este că morțarea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe cazuri și acelea 's sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari suferiau de dureri de oase, podagră, reumatism, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrintituri, ba chiar și de aceia cari suferiau în morburii de acestea ca: reumă învechită, a cărei durere tot să mută cînd în mîni, cînd în picioare, cînd apoi în spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebunțat și „Caspicul“, carele aplicindu-l l'au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să de groaznicile acelea de dureri! Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 coroane.

Kaljodsarsaparil. Putini oameni sunt cari în tinerețele lor să nu fi avut așa numitul „morbul tinerețelor“ care neglijîndu-să, mai tirziu să ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excese și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari suferiau în boalele acestea, întrebunțînd „Kaljodsarsaparilul“ l-au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să și tămăduindu-să de aceste morburi grele! Prețul sticlei este 2 coroane.

Centaurin. E de minune cîți oameni sufăr de durere de stomach, zgîrciuri, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mîncare, mistuire rea, catarul și aprinderea de stomach, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească pe deplin corpul — atunci perzînd din puteri, — să nimicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale „Centaurinul“ este de mare efect. „Centaurinul“ e introdus în fieștecare familie ca leac de casă, încît la ori-ce boală sau dureri și zgîrciuri de stomach, numai decît să întrebunțează! Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului, numai decît comande „Laxbonbons“ ul avînd efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zaharicale dulci, pe care și copiii le iau bucuros. Prețul 80 fileri.

Esență contra bătăturilor (ochi de găină). Prețul 80 fileri.

Prav contra opăritului la copii. Prețul 60 fl.

Prav contra asudatului la mîni și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rîielor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Picuri pentru sculament (Tripper-kankó), 1 coroană 20 fileri.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 7 coroane.

II. Preparate cosmetice.

Pentru frumseță și curățenie! :::
Cream de benzoe mygdale, pentru conservarea și albirea mînilor și fetei, dînd totodată și fineță deosebită! Delătorează tot felul de pete, bubife, pistonii (mitesser) de pe mîna și față, netezește și zbîrciturile. Conținut nesticăcios pentru față și mîni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale, excelent. Preparat din materii fine și mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea! Prețul 70 fil.

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încît nici nu să observă că față e pudrată. Întrebunțată cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ale vîntului și soarelui! Este în culoare albă, roza și galbenă. Prețul 1 coroană.

Veturien-Parfeum. Veravioletta, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1 coroană 60 fileri.

„Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 coroane.

Apa de gură „Cremsier“. (Albă sau roșie), delătorează durerea dinților, întărește dinții și gingiile, delătorează mirosul greu din gură! Întrebunțată cu pravul de dinți „Cremsier“, face dinții foarte frumoși! Prețul 80 fil. — Pravul de dinți „Cremsier“, face dinții albi. Prețul 70 fileri. — Perii de dinți, fine. Alegere mare.

Esență de China: contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 40 fil.

China tannopomada: pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. Oleu de nucă: extract de nuca oleica, pentru păstrarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

III. Extracte pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răcoritoare și întăritoare, — cum și rum și licuer!

Cine voeste a-și pregăti singur beuturi bune și ieftine, ba și rum și licueruri foarte fine: întrebunțeze aceste extracte! Îți poți face: Rachiul de drojdie. Beătură dulce de vișine. Rachiul de bucate. Borovicica. Rachiul de prune. Șlivoviță. Rum fin pentru thee.

Apoi licueruri: Allasch. De pere. De cireșe. Marascuino. De vanilie!

Prețul pentru a prepara 1 litră, costă 40 fil., din ori-care extracte!

Pentru toate, scrieți, trimițînd banii nainte, ori cerînd să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela postă), dela

Apotecarul CORNEL DEMETER,

(455) 3—10

Orăștie—Szászváros.

Altoi de vițe. Vițe altoite.

Vițe de vie nobilitate, de tot soiul liferează cu garanția subscrișul!

Soiurile, tare alese, sunt altoite după metoda cea mai bună engleză, în mușchiu, în lemnoase!

Riparia portalis, soiuri pentru vin: alb și roșu, să vinde:

Clasa primă (I), 1000 bucăți cu 200 cor.	
» » 100 » » 22 »	
» doua (II), 1000 » » 80 »	
» » 100 » » 10 »	

Soiuri de masă, de toate speciile, să vind:

Clasa primă (I), 1000 bucăți cu 300 cor.	
» » 100 » » 32 »	
» doua (II), 1000 » » 100 »	
» » 100 » » 13 »	

Viță nobilă europeană, bună de altoit, toate soiurile, de 60 cm. lungă, 1000 fire cu 7 și 8 coroane.

Loze de viță americană Riparia portalis pentru altoit: clasa primă, grosă de la 6 mm. în sus, lungă de 1 m. 20 cm. putând face din 1 fir 3 bucăți, — 1000 fire cu 52 coroane.

Cei-ce doresc a avea: Viță americană pentru altoit ori viță nobilă europeană, le pot comanda la subscrișul până la 20 Nov. n. c. cu prețurile de sus. După 20 Nov. prețurile să vor urca! (475) 1-6

Nicolae Comănicu,

— De cea de 40 cm. lungă, 1000 fire cu 17 coroane.

Vițe americane, cl. II. de 45 cm. lungi, 3-6 mm. grosă, bună pentru școală de vițe, 1000 fire cu 8 cor.

Viță americană clasa I. (Riparia portalis) cu rădăcini bine dezvoltate, 1000 fire cu 40 coroane.

cultivător de vii în Sincel, I. Blaj, Szancsal, p. u. Balázsfalva.

Pietri de moară

din cea mai bună fabrică de acest fel »Königsberg«, să găsească în magazinul meu, și fiindcă le aduc cu vagonul întreg, le pot da cu 15% până la 20% mai ieftin ca alți vinzători cari aduc numai cite una-două. alui Samuel Goldman în Orăștie. Căutațile la: Magazinul de lemne

(454) 7-10

ATENȚIUNE proprietarilor de vii din Ardeal!

Cel mai potrivit izvor pentru cumpărarea viței de vie americană altoită, cu rădăcină, e la pepinaria Domeniului românesc din Bobâlna (lingă Orăștie), proprietatea dlui dep. **Dr. Aurel Vlad.**

Altoii sunt splendid dezvoltati și deprinși cu clima noastră ardelenască. — Să află de vânzare următoarele specii distinse:

Specii de vin albe:

Rissling Itallan	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Feteasca (Erdélyi Leányka)	» » » » » » » »	200 »
Ezerjó	» » » » » » » »	200 »
Furmint sau Schmiger	» » » » » » » »	200 »
Lampău (Musztos fehér)	» » » » » » » »	200 »
Rulender	» » » » » » » »	200 »
Jordovan sau Gornisch	» » » » » » » »	220 »
Grasă	» » » » » » » »	220 »
Specii mestecate	» » » » » » » »	180 »

Specii de vin și de masă:

Chasla Blanc	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	220 cor.
Chasla Ruge	» » » » » » » »	220 »
Madelaine Royale	» » » » » » » »	220 »
Muscat Ottonel	» » » » » » » »	220 »
Pasatutti	» » » » » » » »	220 »

Specii de vin negru:

Lugojana (Kadorka)	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200 cor.
Burgunder mare	» » » » » » » »	200 »
Oporto	» » » » » » » »	200 »
Altoi de clasa II. speciile de sus	» » » » » » » »	80 »

Viță indigenă (europeană) fără rădăcină, speciile de sus, în lungime de 50 cm. 1000 buc. 10-16 cor. — Viță americană fără rădăcină Rip Port, 45 cm. lungă, 1000 buc. 18 cor. — Viță americană cu rădăcină, 1000 buc. 36 cor.

Administrația „Domeniului din Bobâlna“
(471) 3-32 (propr. dlui dep. Dr. A. Vlad) Bobâlna u. p. Szászváros.

Foarte mulți bani

poți câștiga

dacă te ocupi cu vinderea de loz-uri concesionate legal, pe care să le plătească în rate. După timp de probă de o lună, poți ajunge la post stabil.

(476) Banca: 1-10

ALEXANDER FLISSIG
Budapesta, Erzsébet körút 2.

Cărămizi și Țigle

să află în magazinul nostru din **BISTRIȚA, piața cailor Nr. 9,** cu următoarele prețuri:

o mie de cărămizi { în magazin . . . K 28
 în wagon la gara din Bistrița . . . K 34

o mie țigle (șirepuri) { în magazin . . . K 15
 în wagon la gara din Bistrița . . . K 16.40

Cărămizile și țiglele (șirepuri) sunt de calitate superioară, lucrate și arse foarte bine, din vestitul lut mălos ce să află în Bistrița.

Comandele cu calea ferată să efectueș prompt. Prețul să rambursează, dacă nu să statoresc altcum condițiile de liferare.

Probe la cerere să trimit.

(444) **Societatea acționară de cărămidărie din Bistrița (Beszterez).** 4-20

SĂ CAUTĂ

ferar român: În comuna Terova (Czerova), aproape de Reșița, să află lipsă de un covaci, care între alte lucruri să știe potcovi și boi. La o văduvă, a cărei bărbat a fost covaci, să află lucrătoare cu toate uneltele de lipsă, — ba dacă ar veni un june măiestru — are și fată mare de măritat și 5 jugere de pământ în avere. 2-2

HERCULES

adecă ca un uriaș, nu poate fi tot omul. Dar dacă cineva să simte tot mereu slab și stors de puteri, îl dor toate membrele, e fără voe și fără energie, cu un cuvint e sleit cu trupul și cu sufletul, — acela are privilegiu a cunoaște un astfel de mod de tămăduire, cu ajutorul căruia își poate recștiga puterile slăbite trupești și sufletesti. Cartea „Despre vindecarea electrică modernă“ dă povețe asupra acestei lecuiri. Dacă nu poți merge în persoană, scrie, pomenind foaia noastră, la adresa de mai jos, și vei căpăta franco, în cuvertă, în cinst, cartea cu îndrumările. Iar de ne poți cerceta, îți arătăm gratis felul nostru de vindecare! — Volum deosebit pentru bărbați și pentru femei.

Institutul de ord. medicală **ELECTRO-VITALIZER.**

BUDAPESTA, Károly körút 2., féléme. 51.

Serisoare de recunoștință.

Tipograful **Assodi Blas** din **St. Andreș**, com. Bichiș, Stim. dle Doctor! Cu aparatul electro-vitalizer cumpărat la Dv. în 20 Oct. 1908 mi-am găsit modul de vindecare dorit. El mi-a prefăcut organismul și-s bun de muncă și sănătos iară. 7 luni cercasem înzadar cu leacuri, Imi era tot mai rău. Nădejdea m'a îndemnat să iau aparatul galvanic al dv., și nu m'am înșelat. Vă mulțumesc și recomand acest aparat tuturor bolnavilor. (459) 3-4

Cupon pentru carte gratis! Tăe-1 și trimite!

Inst. medical „Electro-Vitalizer“
Budapest IV. Károly k. 2. féléme. 51.

Rog a-mi trimite, franco, închis, cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele

Comuna și posta

„AGRICOLA“

societ. economică pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad)

CAPITAL 100.000 cor. DEPUNERI 300.000 cor.

Primește spre păstrare și creștere depuneri, după cari plătește

6%

interese. Darea după depuneri încă o plătește institutul. — Depuneri până la **2000 cor.** să pot ridica ori-cind dela cassă, fără altă înștiințare de mai nainte.

= Cumpără și vinde întregi sau parțelate **moșii**, mari și mici.

= Vinde și cumpără tot felul de **bucate!**

= Mijlocește cumpărări și vânzări de **mașini economice**, produse (rod de tot felul).

= Dă **împrumuturi** de ori-ce soi: pe cambii, obligațiuni, intabulări, zalogiri (amanete).

= Toate aceste lucrări le isprăvește repede și cinstit, culant, fie că i-să cer în persoană, lie prin postă.

= Dă **avanzuri** (împrumută înainte) pe rodul de bucate, pe produse, — iar' în jurul Hunedoarei dă și **împrumuturi pe vite!**

— E întâia bancă, care pe lingă împrumuturile obicinuite de bani, a început a lucra și cu **bucate**, ferind poporul de rind de specula prea neomenoasă, și a început a da micilor economi împrumuturi în zilele de lipsă, pe roada din cîmp, și pe vite!

(463) 4-

Diracțiunea.